

DIRECCIÓ GENERAL DE PERSONAL DOCENT

TEMARI DEL COS DE PROFESSORS D'ENSENYAMENT SECUNDARI

INTERVENCIÓ SOCIOCOMUNITÀRIA

Aprovat per l'Ordre de 9 de setembre de 1993 (BOE núm. 226, de 21 de setembre de 1993)

1. La intervenció social: evolució històrica i principis bàsics de la intervenció en la societat contemporània. Models d'organització en intervenció social: estat del benestar i organitzacions humanitàries. Metodologia de la intervenció social.
2. Agents de la intervenció social: ocupacions, nivells, característiques i aptituds. Afectivitat i intervenció social: actituds dels professionals de l'àmbit sociocomunitari. La col·laboració amb altres professionals.
3. La investigació social: la metodologia en l'anàlisi sociològic. Fonts i tècniques per a l'estudi del fet social. La mostra i el treball de camp. L'elaboració de qüestionaris i l'entrevista. L'anàlisi estadística aplicada a la investigació social. Tècniques de sociometria.
4. La societat contemporània: teories, models i sistemes socials. Bases antropològiques per a l'estudi de les societats humanes. Estructures comunitàries. Criteris socials i psicològics: estructures de poder, identitat i comunitat, ètnia, classe i cultura.
5. Importància de la demografia en la planificació de la intervenció social. Conceptes bàsics de natalitat, mortalitat i emigració. La distribució de la població: el creixement zero. Mobilitat social i mobilitat geogràfica. Serveis socials i política social: el benestar social.
6. Dinàmica de grups. La integració en un grup: entorn, afinitat, interessos i valors socials. Estructuració del grup: tipus, relacions interpersonals i dinàmica interna. Distribució de funcions en un grup: rols. Tipus de lideratge. Resolució de conflictes grupals. Tècniques de treball amb grups. Observació i registre de la dinàmica grupal.
7. La socialització: aprenentatge i interiorització de normes i valors. Àmbits de socialització: centres educatius i altres institucions socioculturals, associacions, grups d'iguals i mitjans de comunicació. La construcció dels rols masculí i femení i la seva influència social. La socialització al medi urbà i al medi rural.
8. El desenvolupament en l'adolescència i la joventut: teories. Canvis que acompanyen la pubertat i les seves conseqüències psicològiques. Influència de la cultura i de la família. Implicacions directes en les intervencions educatives i socials.
9. El desenvolupament de l'adolescència i la joventut. Desenvolupament cognitiu: les operacions formals. El desenvolupament social, moral i de la personalitat. Principals conflictes. L'emancipació de la família i les relacions d'amistat.
10. La maduresa: models de desenvolupament i edat adulta, habilitats intel·lectuals, personalitat i processos de socialització, factors psicosocials de la vida adulta. Vincles i relacions socials: amistat i matrimoni, paternitat i maternitat, feina i atur.
11. L'envelliment i les seves implicacions psicosocials. Feina i jubilació. Preparació per a la jubilació. Comunicació i oci. Concepte i estima d'un mateix. Enfocaments actuals de l'atenció a la tercera edat.

12. Educació per a la salut. Mitjans de prevenció i actituds fonamentals referides a l'alimentació, el descans, la higiene i l'activitat física i mental. L'educació en hàbits saludables en els diferents sectors d'intervenció. Programes de promoció de la salut: característiques i organismes difusors.
13. Programes d'intervenció familiar. Factors socioambientals i interpersonals en el procés d'ensenyament-aprenentatge. Influència de la família i les expectatives de l'educador sobre l'infant i altres col·lectius d'intervenció. Valor educatiu de la interacció entre iguals: tasques educatives i activitats cooperatives.
14. L'educació en valors com a eix metodològic en la intervenció social i educativa. Els valors i la formació tecnicoprofessional. Implicació en els diferents nivells de concreció curricular.
15. L'animació sociocultural: orígens, evolució i situació actual del model d'animació sociocultural a l'Estat espanyol, la Unió Europea i altres països d'especial rellevància. Concepte, objectius i funcions de l'animació sociocultural. Valors que promou l'animació sociocultural.
16. Animació sociocultural: camp professional. L'acció social i el voluntariat social. Organitzacions no governamentals: característiques, finalitats i models organitzatius. La cooperació internacional: estratègies, institucions i organismes. Situació de la cooperació internacional a l'Estat espanyol i a la Unió Europea.
17. L'animació sociocultural i conceptes afins: educació permanent, educació formal, educació no formal, educació informal i educació d'adults. L'animador sociocultural com a educador. Situacions i àmbits de treball de l'animador. Equips interdisciplinaris.
18. Planificació i programació de l'animació sociocultural. Fases del procés de planificació. Elements i tècniques de la programació. Organització i gestió dels recursos: aspectes administratius, econòmics i legislatius fonamentals. El projecte com a eix de la intervenció directa.
19. Avaluació i control d'intervencions socials. Definició i la seva necessitat. Mètodes de disseny de l'avaluació. Procés d'avaluació. Tècniques i instruments. Organització dels recursos i les activitats d'avaluació. Tractament i organització de la informació. Metodologia de recerca-acció.
20. Desenvolupament comunitari. Principis d'intervenció. Àmbits d'intervenció actuals. Models de recursos comunitaris. Anàlisi d'entorns comunitaris.
21. Projectes de desenvolupament comunitari. Aplicacions metodològiques. Disseny i elaboració de projectes i programes. Models de projectes. Instruments d'avaluació. Organització dels recursos. Problemes per posar-los en pràctica.
22. Recursos de desenvolupament comunitari. Socioeconòmics i comunitaris. Etnogràfics i històrics. Recursos d'expressió gràfica. Recursos de comunicació. Mitjans no formals: recursos gràfics d'inventiva popular i conscienciació de carrer, comunicacions i relacions informals, serveis i recursos ciutadans no institucionals i altres.
23. Concepte de cultura. L'ésser humà com a ésser cultural. Model cultural. Aproximació als models dominants (occidental, oriental, arabomusulmà). Interculturalitat i multiculturalitat. Fenòmens de transmissió i permanència cultural. Processos d'aculturació i colonialisme cultural.
24. Animació cultural. Estratègies d'intervenció. Difusió, democratització i democràcia cultural. Gestió cultural. Àmbits d'intervenció. Projectes d'animació cultural: aplicacions metodològiques. Disseny i elaboració de projectes i programes. Models de projectes. Instruments d'avaluació. Organització dels recursos.

25. Polítiques culturals a l'Estat espanyol, a la Unió Europea i a l'Organització de les Nacions Unides. Referències legislatives. Institucions culturals i els seus programes.

26. Anàlisi de contextos i criteris per a la investigació i la selecció de recursos culturals. Arts escèniques: modalitats, principis d'organització i posada en escena. Arts plàstiques: modalitats, tècniques i materials. Arts literàries: tipus i recursos literaris. Artesania i folklore: selecció, materials i tècniques. Marc legal: la propietat intel·lectual i els drets d'autor.

27. El procés de comunicació: elements. Teoria de la comunicació. Mitjans de comunicació de masses: pautes per usar-los en l'animació sociocultural. Predomini de l'audiovisual en la cultura de masses. Els mitjans audiovisuals: tipus i tècniques bàsiques. Noves tecnologies de la informació.

28. Els fons de productes culturals com a recurs. Patrimoni historicoartístic: possibilitats d'ús en l'animació sociocultural. Museus i exposicions: organització i gestió. Mediateques: selecció, catalogació i organització. Recursos geogrficoecològics. Equipaments públics i privats.

29. L'oci i el temps lliure en la societat actual i la seva possible evolució. Tècniques específiques d'animació en el camp de l'oci i del temps lliure. Recursos d'oci i de temps lliure: festes i jocs, naturalesa, tecnologia, vida social i altres. Organització dels recursos: programes d'activitats i centres de recursos.

30. Història de l'atenció i l'educació infantils. Gènesi i evolució del concepte d'infància. Primeres institucions d'atenció a la infància a l'Estat espanyol, a la Unió Europea i a altres països d'especial rellevància. Modalitats actuals d'atenció a la primera infància: Estat espanyol i països del seu entorn.

31. La infància en situació de risc social: indicadors. El maltractament infantil: indicadors. Serveis especialitzats dins una política de benestar social: adopció, acolliment familiar, centres d'acolliment i intervenció amb les famílies. Referències legislatives.

32. L'educació infantil en el pensament dels primers pedagogs: Comenius, Rousseau, Pestalozzi. Corrents pedagògics d'influència més recents: Fröbel, les germanes Agazzi, Decroly, Montessori. Visió actual de les seves aportacions.

33. L'educació infantil en el sistema educatiu espanyol. Marc legal. Característiques generals i finalitats. Estructura i elements curriculars. Característiques pròpies del primer cicle. Especificacions per als infants de zero a un any.

34. Organització dels centres d'educació infantil. Marc legal. Òrgans de govern: funcions i relacions. L'equip docent. Serveis d'orientació i suport. Relacions entre l'educador, la família, la comunitat educativa i altres professionals.

35. Programes d'intervenció d'atenció a la infància en l'educació no formal: característiques generals i finalitats. Objectius. Organització dels serveis i els seus professionals. Tècniques d'animació en la infància. L'assistència a la infància en institucions hospitalàries.

36. Aprenentatge i desenvolupament. Bases psicopedagògiques de l'aprenentatge. Teories explicatives del procés d'ensenyament-aprenentatge. Motivació i aprenentatge. Implicacions educatives: models didàctics. Models predominants en l'actual sistema educatiu.

37. Principis d'intervenció en l'etapa de zero a sis anys. Propostes metodològiques. Criteris d'organització i distribució dels recursos didàctics: temps i espai. Selecció i organització dels recursos materials i de l'equipament. L'avaluació dels recursos.

38. Projectes d'intervenció i educatius de zero a sis anys: criteris i elements per elaborar-los. La programació: elements i tècniques. Tipus de programació. El projecte curricular de centre en l'educació infantil. Avaluació dels documents de planificació.

39. L'avaluació en l'educació infantil i l'atenció a la infància: finalitats i àmbits d'aplicació. Tipus i funcions de l'avaluació. Procediments i instruments. L'observació. Informació a les famílies i/o a altres agents d'intervenció. Referències legislatives. Metodologia de la recerca-acció.

40. L'atenció a la diversitat educativa en centres d'atenció a la infància. Factors de diversitat en la infància. Necessitats educatives més freqüents. La integració escolar: objectius i recursos. Referències legislatives. Col·laboració amb les famílies i amb altres agents d'intervenció.

41. Les necessitats bàsiques en la primera infància. L'atenció a les necessitats, eix metodològic a l'edat de zero a sis anys. Evolució i atenció: alimentació, higiene i son. Les rutines diàries. Importància dels factors afectius i de relació. Col·laboració entre família i centre. L'adaptació als centres infantils.

42. Hàbits i habilitats socials en la infància. Programes de desenvolupament, adquisició i seguiment: fases i organització de recursos. Seguiment i avaluació dels programes. Trastorns més freqüents: caracterització de les alteracions. Tècniques de modificació cognitivoconductuals. Col·laboració de la família i altres agents externs.

43. Desenvolupament motor fins als sis anys. Etapes: característiques i moments més significatius. Principis i teories del desenvolupament motor. La motricitat i el desenvolupament integral de l'infant. Estratègies d'actuació i recursos. El desenvolupament motor en el currículum de l'educació infantil. Dèficit i disfuncions més freqüents: el rol de l'educador. Mitjans d'accés al currículum de l'educació infantil.

44. Desenvolupament sensorial fins als sis anys. Evolució de les sensacions i les percepcions. L'educació sensorial en el desenvolupament integral de l'infant. Estratègies d'actuació i recursos. El desenvolupament sensorial en el currículum infantil. Dèficit i disfuncions més freqüents: el rol de l'educador. Mitjans d'accés al currículum.

45. Desenvolupament cognitiu fins als sis anys: teories explicatives. Etapes: característiques i moments més significatius. El coneixement de la realitat, gènesi i formació dels principals conceptes. La cognició i el desenvolupament integral de l'infant. Estratègies d'actuació i recursos. El desenvolupament cognitiu en el currículum de l'educació infantil. Dèficit i disfuncions més freqüents, l'infant superdotat i el rol de l'educador.

46. Desenvolupament psicomotor: processos que l'integren. Evolució fins als sis anys. Factors condicionants. L'esquema corporal i el desenvolupament integral de l'infant. L'establiment de la preferència lateral. Estratègies d'actuació i recursos. La psicomotricitat en el currículum de l'educació infantil. La reeducació psicomotriu.

47. Desenvolupament social de zero a sis anys: etapes, característiques, moments més significatius. Processos mentals, afectius i conductuals en la socialització. El vincle d'aferrament. Àmbits de socialització: la família, l'escola i els iguals. Desenvolupament social en el currículum de l'educació infantil.

48. Desenvolupament de l'afectivitat de zero a sis anys: sentiments i emocions. Afectivitat i desenvolupament de la personalitat de zero a sis anys. El coneixement d'un mateix: autoconcepte i autoestima. Afectivitat i socialització. L'afectivitat en el currículum de l'educació infantil.

49. Desenvolupament moral fins als sis anys. Etapes: característiques i moments significatius. Transmissió de pautes i valors a l'escola. Les actituds: el seu desenvolupament i el seu tractament educatiu. El currículum ocult. Temes transversals i educació en valors. La moral heterònoma. Les estratègies d'actuació i els recursos. La moral en el desenvolupament integral de l'infant.

50. Desenvolupament afectivosexual fins als sis anys. Etapes: característiques i moments significatius. Identitat i tipificació sexual. L'educació sexual: estratègies i recursos. La sexualitat en el desenvolupament integral.

51. L'activitat lúdica en la infància, eix metodològic a l'etapa de zero a sis anys. Teories del joc. Característiques i classificacions. Joc i desenvolupament. L'observació en el joc infantil. El rol de l'adult en el joc. Criteris de selecció dels jocs i de les joguetes. El joc en el currículum de l'educació infantil. Joc i moviment.

52. El desenvolupament del llenguatge de zero a sis anys: evolució de la comprensió i l'expressió. La comunicació no verbal. Estratègies d'actuació i recursos per desenvolupar el llenguatge infantil. El llenguatge oral en el currículum de l'educació infantil.

53. El conte: el seu valor educatiu en els programes d'intervenció infantil. Tractament d'un conte: tècniques de narració. Gèneres del conte. Criteris de selecció de contes. El conte com a recurs globalitzador. El racó dels contes.

54. L'expressió corporal, plàstica i musical: formes de representació i vehicle de comunicació en la infància. Evolució de zero a sis anys. Estratègies d'actuació i recursos per desenvolupar-les. Els tres tipus d'expressió en el currículum de l'educació infantil.

55. La intervenció social. Intervenció en integració i marginació social: concepte i teories; inici, evolució i situació actual a l'Estat espanyol. El marc administratiu, legislatiu i competencial de la intervenció social. Context, sistemes organitzatius i models d'intervenció a l'Estat espanyol i als països de la Unió Europea.

56. Aplicació de la psicologia comunitària i la sociologia a l'estudi dels sectors d'intervenció: tercera edat, família i menors, immigració, discapacitats i altres col·lectius.

57. La intervenció del tècnic superior en integració social: models i mètodes d'obtenció d'informació en l'àmbit social. Tècniques per a la recollida d'informació, valoració i presa de decisions.

58. Les discapacitats en l'àmbit físic: la seva descripció des de la fisiologia general (adolescència, maduresa i senectut). Possibilitats d'intervenció social. Aspectes mèdics de la intervenció: principis de fisioteràpia i rehabilitació. Organitzacions relacionades amb la intervenció i la defensa d'aquests col·lectius.

59. Les discapacitats en l'àmbit psíquic: la seva descripció des de la psicologia (adolescència, maduresa i senectut). Possibilitats d'intervenció social. Organitzacions relacionades amb la intervenció i la defensa d'aquests col·lectius.

60. Les discapacitats en l'àmbit sensorial: la seva descripció des de la fisiologia i la psicologia (adolescència, maduresa i senectut). Possibilitats d'intervenció social. Sistemes alternatius de comunicació. Organitzacions relacionades amb la intervenció i la defensa d'aquests col·lectius.

61. Els dèficits en l'àmbit social: la seva descripció des de la psicologia comunitària i la sociologia (adolescència, maduresa i senectut). Possibilitats d'intervenció social. Organitzacions relacionades amb la intervenció i la defensa d'aquests col·lectius.

62. Planificació i programació de la intervenció social. Fases del procés de planificació. Elements i tècniques de la programació. Organització i gestió dels recursos.

63. Serveis socials: activitat pública i privada. Institucions públiques i empreses privades dedicades a serveis socials: organització de recursos humans, administratius, econòmics i materials.

64. Unitats de convivència: concepte, tipologia i dinàmica. Projecte, eix metodològic d'intervenció en unitats de convivència. La programació i els seus elements. La descripció de les tècniques específiques d'intervenció familiar. La seva avaluació.

65. Les habilitats socials i l'autonomia personal: avaluació i entrenament. Subjectes amb discapacitats: tractament de les principals mancances i les seves ajudes tècniques. Ancians: estimulació individual i social en els entorns comunicatius més pròxims. Anàlisi de les conductes asocials i la seva possible orientació i tractament.

66. Les tècniques de modificació de conducta: fonamentació teòrica. Tècniques més apropiades d'intervenció en l'adquisició d'habilitats d'autonomia personal i social: pautes per aplicar-les.

67. La intervenció social en la inserció ocupacional. Concepte i característiques del món laboral i formatiu en la societat actual. Marc legislatiu. Sectors d'especial dificultat: menors, marginats, dones i discapacitats. Els valors i les actituds en el món laboral.

68. Desenvolupament de projectes d'inserció ocupacional. Identificació de les variables determinants de les habilitats laborals i de la seva inserció en la feina adequada. Recursos de la inserció ocupacional. Estimulació per a la pròpia formació i cerca d'ocupació.

69. La relació del tècnic superior en integració social amb els centres del sistema educatiu del seu entorn. Intervenció i seguiment de l'adaptació escolar i social dels col·lectius en què s'ha d'intervenir. Col·laboració amb les unitats de convivència i els serveis de suport.